

VEAC NOU

Organ al Consiliului General A.R.L.U.S.

ANUL XIII Nr. 45

Vineri 15 noiembrie 1957

4 PAGINI, 25 BANI

Peste 15 ani...

Sintem contemporanii unui ritm extrem de rapid al dezvoltării istorice și al transformării tuturor laturilor vieții sociale. In decursul unei singure generații s-a făurit și s-a consolidat un nou sistem social-economic, sistemul economic socialist. Sub ochii noștri se înfăptuiesc cele mai uluitoare progrese ale științei și tehnicii; trzim o nouă revoluție industrială de proporții mai mari decât a produs-o la timpul său mașina cu abur.

De aceea sintem îndreptății să așteptăm multe de la următorii 10-15 ani. Dintre toate, însă, există un fapt pe care istoria îl va consemna fără îndoială ca pe unul dintre cele mai remarcabile evenimente ale secolului nostru: acela că peste 15 ani, Uniunea Sovietică va fi atins și depășit volumul producției industriale al celei mai mari puteri industriale capitaliste — Statele Unite ale Americii.

In raportul prezentat cu prilejul celei de a 40-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, N. S. Hrușciov a arătat că atingerea de către Uniunea Sovietică a nivelului producției industriale din Statele Unite ale Americii nu mai este un obiectiv inabordabil. Dimpotrivă, există perspectiva reală ca aproximativ peste 15 ani producția anuală industrială a Uniunii Sovietice să atingă următorul nivel: extracția minereului de fier — 250-300 milioane tone; producția de fontă — 75-85 milioane tone; oțel — 100-120 milioane tone; extracția de cărbune — 650-750 milioane tone; petrol — 350-400 milioane tone; extracția și producția de gaze — 270-320 miliarde metri cubi; producția de energie electrică — 800-900 miliarde kilowați-ore; producția de ciment — 90-110 milioane tone; zahăr — 9-10 milioane tone; țesături de lână — 550-650 milioane metri; încălziminte de piele — 600-700 milioane perechi. Accasta însoțită ca peste aproximativ 15 ani Uniunea Sovietică va putea ajunge din urmă și depăși Statele Unite ale Americii din punctul de vedere al volumului producției industriale.

Să dăm cuvântul faptelor. In 1917 greutățile specifice a producției industriale a Uniunii Sovietice în producția industrială mondială nu era decât de 2,8 la sută, iar la începutul anului 1921 nu era decât de 0,5 la sută. In prezent, greutatea specifică a producției Uniunii Sovietice în ansamblul producției industriale mondiale este de peste 20 la sută. Aceasta creștere extraordinară a greutății specifice a Uniunii Sovietice în producția industrială mondială se explică prin aceea că, față de 1913, in 1957 volumul producției globale a industriei Uniunii Sovietice a crescut de 33 ori. Față de același an pre-revoluționar, in prezent producția mijloacelor de producție este de 74 ori mai mare, iar a industriei constructoare de mașini de 200 ori mai mare.

Creșterea uriașă a volumului producției constituie o mărturie a posibilităților ca adevărat nelimitate pe care relațiile socialiste de producție le deschid dezvoltării forțelor de producție. Pentru a înțelege perspectivele întrecerii economice pasnice dintre socialism și capitalism, este important să se ia în considerare nu numai volumul absolut al producției, ci și ritmul de creștere a producției industriale in cadrul celor două sisteme.

ing. H. D. Sterian

(continuare in pag. 3-a)

O. L. Kulcika

Oleksa Dovbus

STILURI ÎN URBANISTICĂ

Cine a vizitat orașele Uniunii Sovietice, cine a văzut noile clădiri ale Moscovei și Leningradului, Kresciatnikul kievlean născut din ruine, construcțiile policrome ale Erevanului și capitalele georgiene Tbilis, a avut fără îndoială sentimentul că el nu-a fost înălțate numai din considerente practice, utilitariste, ci totodată și ca să satisfacă simțul estetic al poporului. Se poate afirma fără rezerve, că alături de atâtea alte elemente clădirilor, orașele epocii socialiste luate in ansamblu, constituie un mijloc puternic de educare a gustului maselor.

Această problemă a fost pentru prima oară soluționată in Uniunea Sovietică unde a fost creat un nou urbanism, care prin însăși natura sa permite ca orașele să se dezvolte armonios, privite în perspectivă și in ansamblu și subordonate cerințelor practice și estetice ale populației. Evident, in momentul de față, problema-cheie in domeniul construcțiilor in U.R.S.S. continuă să fie soluționarea crizei de locuințe. Aceasta problemă a fost abordată și in raportul prezentat de N. S. Hrușciov la sesiunea jubiliară a Sovietului Suprem al U.R.S.S. care a avut loc la 6 noiembrie. După ce arată cauzele crizei de locuințe și anume: situația grea lăsată de vechiul regim, creșterea considerabilă a populației orașelor și așezărilor muncitorești, economiile făcute in domeniul construcției de locuințe in vederea creării industriei grele și, în sfârșit, pagubele uriașe pricinuite de război (25 de milioane de oameni au rămas

fără adăpost), N. S. Hrușciov dă citele cifre care ilustrează eforturile făcute până acum pentru soluționarea acestei probleme importante.

In Uniunea Sovietică s-au făcut multe pentru soluționarea acestei probleme importante. Așa, de pildă, in 1957 față de anul 1913, fondul de locuințe al orașelor a crescut de 3,7 ori. In cei 40 de ani care s-au scurs de la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie au fost construite și re-construite case de locuit cu o suprafață totală de peste 500 milioane de metri pătrați.

Construcția de locuințe ocupă un loc de frunte in preocuparea statului sovietic. După cum se ște, partidul și guvernul sovietic au elaborat un program de dezvoltare a construcțiilor de locuințe care asigură creșterea fondului locativ in așa măsură încât in următorii 10-12 ani să se pună capăt crizei de locuințe.

In Uniunea Sovietică construcția de locuințe și de edificii de utilitate publică se desfășoară într-un ritm impetuos. Este de ajuns să amintim că numai între 1956-1960 urmează să se construiască 205 milioane metri pătrați de suprafață locativă. Peste 11,5 milioane se vor construi in cursul următorilor 3-4 ani numai la Moscova. Caracteristic pentru amploarea și ritmul construcțiilor este desigur faptul că in Capitala Uniunii Sovietice sint date zilnic in folosință 200 de apartamente.

Avântul construcției de locuințe este asigurat in primul rind de industrializarea construcției, de mecanizarea lucrărilor care necesită un

mare volum de muncă, de folosirea in măsură din ce in ce mai mare a elementelor prefabricate din beton armat și a proiectelor tip. Un rol important in intensificarea ritmului construcțiilor au avut concentrarea lucrărilor, întărirea și specializarea trupurilor de construcții, crearea de mari organizații de construcții.

Rolul și locul arhitecturii in viața poporului sovietic, contribuția ei specifică la problemele sociale, sint determinate de grija pentru îmbunătățirea radicală a condițiilor de locuit ale maselor celor mai largi, pentru asigurarea unui confort sporit.

Una din cele mai importante preocupări ale arhitecturii sovietice este in clipa de față crearea unor locuințe confortabile și economice, gruparea caselor de locuit in cartiere bine amenajate, jud cios împărțite, cuprinzind multe spații verzi.

In condițiile unui astfel de avânt al construcțiilor de locuințe s-a făcut simțită mai mult ca oricând necesitatea proiectelor tip. Tendința este ca întregul volum al construcțiilor să se execute după proiecte tip. Academia de construcții și arhitectură a U.R.S.S. a desfășurat o intensă activitate de studiere a experienței sovietice și străine, ceea ce a avut, printre altele, drept rezultat, alegerea unui tip de locuințe de mic metraj.

In ceea ce-l privește pe arhitect, o trăsătură caracteristică pentru activitatea lui actuală e faptul că atunci cind pornesc lucrările de proiectare ei nu au doar in vedere o clădire izolată, ci cartiere întregi de locuințe.

Cuceririle sovietice pe tărîmul științei se află astăzi in centrul atenției întregii lumi. Uimitorul rezeșcirea cu care s-au succedat înfăptuirile grandioase ale științei sovietice, începînd cu punerea in funcțiune, in cursul acestui an, a celui mai mare accelerator de protoni din lume și experimentarea cu succes a rachetei balistice tricontinentale și sfîrșit in spărtura primilor mesageri in spațiul cosmic — lansarea in răs-timpul unei singure luni a celor doi sateliți artificiali ai pămîntului — a impus pînă și in rîndul celor mai învecetați adversari ai comunismului stima față de activitatea oamenilor de știință sovietici.

Cheia succeselor științifice ale Uniunii Sovietice trebuie căutată in primul rînd, in însăși structura orînduirii sovietice. Incă in primii ani ai puterii sovietice, cînd urmele distrugătoare ale războiului civil și ale luptelor împotriva intervențiștilor străini se făceau încă puternic resimțite, au fost organizate, la indicația lui Lenin centre de cercetări și au fost luate măsurile necesare pentru pregătirea unor noi cadre științifice. Căci activitatea oamenilor de știință a fost considerată dintr-un început unul dintre factorii de bază ai dezvoltării tînarului stat sovietic.

De aci, însemnătaea acordată in U.R.S.S. învățămîntului superior, și in general, cercetărilor științifice. Astăzi, pe întinsul țării sovietice se află 3.000 de instituții științifice și 767 institute de învățămînt superior, care pregătesc anual peste 250.000 de specialiști cu o înalță calificare. E foarte semnificativ, totodată, să fie amintită considerabila cifră de 240.000 pe care o reprezintă in prezent numărul oamenilor sovietici care s-au consacrat cercetărilor științifice, și care, in comparație cu situația din anul 1917 este de o sută de ori mai mare!

Forța științei sovietice constă in legătura ei indisolubilă cu cerințele poporului, cu necesitățile economice ale practicii construcției industriale. Știința sovietică a constituit și constituie un factor important care contribuie la dezvoltarea in ritm rapid a forțelor de producție, la progresul continuu al economiei sovietice. In ultimii ani savanții so-

prof. Valeriu Novacu

membru corespondent al Academiei R.P.R.

De altfel, ceea ce așează pe un plan superior această activitate constructivă, este mai ales faptul că toate clădirile care se înalță in ritmul necunoscut de alte țări, fac parte dintr-un judicios plan de sistematizare a orașelor. Nimic nu este așezat la întimplare, amplasamentul fiecărei construcții fiind prestabilit pe bază de machete.

Cu prilejul unei recente călătorii in U.R.S.S. am cunoscut mai de aproape institutule de proiectări din citeva mari orașe: Moscova, Leningrad, Kiev, Tbilisi, Erevan. Pretutindeni am găsit studii științifice care elimină improvizatiile, am cunoscut entuziasmul pe care îl-dă certitudinea că proiectele se realizează pe teren, ca și frumusețea temelor. Lucrările se proiectează pe baza unor programe realiste, se studiază in cele mai mici detalii și se execută in termene impresionant de scurte.

In Uniunea Sovietică grău față de om și de nevoile sale stă in centrul activității arhitecților. Ca urmare, pe lângă locuințe, arhitecții sovietici au executat și execută sute, mii de spitale, sanatorii, colonii muncitorești, cluburi, palate de cultură, complexe sportive, școli de diferite grade, universități, biblioteci, parcuri.

Toate aceste construcții ale epocii socialiste se caracterizează prin monumentalitate, prin grandiozitate, prin-o perfectă armonie a proporțiilor. La clădirii ca Universitatea „Lomonosov”, construcțiile Expoziției agricole și industriale din Moscova, stațiile metropolitane din Moscova și Leningrad și atîtea alte opere impresionante ale arhitecturii sovietice, nu sînt ce să admiri mai înți: virtuozitatea tehnică, noile procedee și materiale, îndrăzneala, frumusețea proporțiilor, eleganta și armonia culorilor și a formelor sale, in fine, originalitatea.

Succesele de azi ale arhitecturii sovietice sînt roadele unor călătorii îndelungi, a unei activități perseverente și creatoare puse in întregime in slujba bunăstării poporului.

acad. D. Iuliu Marcu

Adio, scumpe tovarășe

O mulțime imensă s-a adunat ca să aducă un ultim salut tovarășului Grigore Preoteasa, fiu credincios al poporului român și militant devotat al Partidului Muncitoresc Român. Pe o adevărată piramidă de flori — omagiu muritor de oameni — se află sicriul spre care sint ațintite privirile pline de o adîncă tristețe ale tuturor celor de față.

In uriașă sală a Palatului Republicii domnește o tăcere grea, care împreună cu drapelele și haneele cernite, cu tristețea înfrîșă pe fețele oamenilor, vorbește despre adîncă durere cu care întregul popor împărtășește pierderea suferită.

In cele două zile cit a fost permis accesul, prin fața catafalcului celui dispărut s-au perindat mii și mii de oameni ai muncii. Dintre aceștia, mulți l-au cunoscut personal, au luptat, au lucrat alături de Grigore Preoteasa. Pentru ei, năprasna despărțire este o durere personală. Dar toți l-au cunoscut ca un fiu devotat al poporului, ca pe unul dintre luptătorii consecvenți pentru victoria marxism-leninismului, pentru triumful ideilor internaționalismului socialist, pentru cauza construirii socialismului in patria noastră. Și durerea tuturor este nemărginită.

In timp ce șirurile de oameni ai muncii s-au scurs in șuvoi neîntrerupt prin fața catafalcului, din cîini in cîini minute, într-o tăcere solemnă, s-a schimbat garda de onoare. Rînd pe rînd au făcut parte din gardă membri ai C. C. al P.M.R., miniștri, deputați in Marea Adunare Națională, conducători ai organizațiilor de masă, reprezentanți ai celor mai mari uzine, ofițeri superiori.

„Miercuri, o-a 11 dimineața, Grigore Preoteasa pornește pe ultimul său drum. Corteziul funerar străbate străzile Bucureștiului in această zi in care parca și natura la parte la durerea întregului popor. Pe tot parcursul, mii și mii de bucureșteni care au înțesat trotuarele, așteptînd ore întregi trecerea corteziului, însoțesc cu privirea încărcată de tristețe convulsi.

„Așa au așteptat, ore in șir, trecerea corteziului și locuitorii Moscoveli.

In sala Coloanelor a Casei Sindicatelor din Moscova, unde, după tragicul accident, a fost depus corpul nelușteț al lui Grigore Preoteasa, s-au perindat șiruri nesfîrșite de oameni ai muncii, profesori, funcționari, elevi, delegații ale Comitetelor de partid orășenești și raionale, ale Sovietului Moscovitei și ale sovietelor raionale.

Din garda de onoare au făcut parte conducători ai statului sovietic, ai altor state prietene, membri ai delegațiilor de peste hotare sosite in Capitala Uniunii Sovietice cu prilejul aniversării a 40 de ani de la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie.

Cu prilejul unei recente călătorii in U.R.S.S. am cunoscut mai de aproape institutule de proiectări din citeva mari orașe: Moscova, Leningrad, Kiev, Tbilisi, Erevan. Pretutindeni am găsit studii științifice care elimină improvizatiile, am cunoscut entuziasmul pe care îl-dă certitudinea că proiectele se realizează pe teren, ca și frumusețea temelor. Lucrările se proiectează pe baza unor programe realiste, se studiază in cele mai mici detalii și se execută in termene impresionant de scurte.

In Uniunea Sovietică grău față de om și de nevoile sale stă in centrul activității arhitecților. Ca urmare, pe lângă locuințe, arhitecții sovietici au executat și execută sute, mii de spitale, sanatorii, colonii muncitorești, cluburi, palate de cultură, complexe sportive, școli de diferite grade, universități, biblioteci, parcuri.

Toate aceste construcții ale epocii socialiste se caracterizează prin monumentalitate, prin grandiozitate, prin-o perfectă armonie a proporțiilor. La clădirii ca Universitatea „Lomonosov”, construcțiile Expoziției agricole și industriale din Moscova, stațiile metropolitane din Moscova și Leningrad și atîtea alte opere impresionante ale arhitecturii sovietice, nu sînt ce să admiri mai înți: virtuozitatea tehnică, noile procedee și materiale, îndrăzneala, frumusețea proporțiilor, eleganta și armonia culorilor și a formelor sale, in fine, originalitatea.

Succesele de azi ale arhitecturii sovietice sînt roadele unor călătorii îndelungi, a unei activități perseverente și creatoare puse in întregime in slujba bunăstării poporului.

tovarășii L. I. Brejnev, N. S. Patolicev, N. I. Bobrovnikov, A. A. Episev și V. I. Tișcenko, au sosit la frontiera patriei noastre. Intr-o tăcere emoționantă, sute de oameni l-au întimpinat in gara Ungheni, drapată in negru.

O oră mai tîrziu, trenul mortuar a ajuns la Iași. O mare mulțime împinzise persoanele, venind să aducă un ultim omagiu tovarășului Preoteasa. Mari coroaie de flori au dat glas simțimintelor îndoliate ale Iașului.

Flori și oameni îndurerăți au întimpinat trenul mortuar pe tot parcursul pînă in gara Bucurșii. In adunări de doliu ținute in întreprinderi, instituții, institute de învățămînt de pe cuprinsul patriei, oamenii muncii și-au exprimat regretul pentru pierderea acestui fiu credincios al poporului nostru.

Cîsînd amintirea celui dispărut, zeci de mii de oameni de diferite vîrste și profesii nu s-au lăsat copleșiți de durere, ci și-au afirmat hotărrea de a urma exemplul luminos al vieții și activității tovarășului Grigore Preoteasa, de a stringe rîndurile in jurul Partidului Muncitoresc Român și al Comitetului său Central.

„Corteziul funerar își continuă drumul. Intr-o tăcere solemnă, cu capetele descoperite, zeci de mii de oameni aduc salutul lor din urmă lui Grigore Preoteasa. Este in această participare mută și îndurerată semnificația unui devotament total față de partid, față de țară și față de cauza tovarășului nostru.

Corteziul funerar a ajuns la poarta cîmîntului Ghencea. Aici, o gardă militară de onoare, cu drapelul cernit dă onorul. Aici, lângă cripta de marmură, are loc mitingul de doliu închinat amintirii luminose a tovarășului Grigore Preoteasa.

Primul la cuvîntul tovarășul Gheorghe Apostol, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.R. „In clipele acestea grele — spune tov. Gheorghe Apostol — cînd unul din tovarășii noștri simțim și prețuit, ne părăsește, este și mai fermă hotărrea noastră de a înfățișa mai departe partidul, de a cimenta necontenit unitatea rîndurilor sale și a-i dezvolta legăturile cu oamenii muncii, de a stringe tot mai puternic in jurul său masele largi ale clasei muncitoare, tărînimii muncitoare și intelectuale în lupta pentru victoria definitivă a socialismului in patria noastră.”

Aducînd ultimul salut al poporului sovietic, tov. Leonid Brejnev, conducătorul delegației sovietice care participă la funeralii a spus printre altele: „In numele Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și al guvernului sovietic, in numele întregului popor sovietic, vă exprim sentimentele celor mai adînci dureri și condoleanțe sincere in legătură cu moartea prematură a scumpului nostru prieten, tovarăș Grigore Preoteasa. Priștenia noastră de nezdruincat, lupta noastră comună pentru întărirea continuă a Republicii Populare Romine, a Uniunii Sovietice și a tuturor țărilor lagărului socialist, pentru victoria socialismului și triumful ideilor nobile ale păcii in întreaga lume vor fi cel mai bun omagiu adus tovarășului Preoteasa.”

Vorbînd in numele Intelectualității patriei noastre, scriitorul Geo Bogza a spus in încheiere: „Oamenii de știință și cultură din țara noastră se înclină adînc in fața memoriei lui Grigore Preoteasa și vă vor pînă in inima lor mereu viu și luminat de flăcără unei credințe sfînte — chipul acestui fiu credincios al poporului!”

Au mai vorbit A. Mălinșan, adjunct al Ministrului Afacerilor Externe, Ion Iliescu, președintele Asociației studenților din R.P. Romine, V. Trofin, prim-secretar al C.C. al U.T.M., Gh. Borș, secretarul comitetului de partid al Complexului C.F.R. „Grivița Roșie”.

Apoi sicriul este coborît in mormînt in timp ce tunurile trimit spre cerul plumburiu al toamnelor 12 salve de salut. Este semnul de rămas bun de la Grigore Preoteasa, fiu credincios al poporului, pe care l-a cuprins amurgul cel mare in plină floare a vîrstei, in plină putere de creație.

I. S.

Kiev, Kresciatnikul

N. Topor

Călătorie în timp

De la aerodrom, ne-a dus un automobil încălzit și rapid. Un „Zis” negru, masiv și puternic, poate nu de elasticitate și de linia mașinilor americane, dar un automobil de fabricație sovietică.

Altoare, aceasta le va fi spunând prea puțin. Ba le-ar oferi poate chiar un prilej de malicioase constatări: — Aha! Mare și puternic, dar lipsit de elasticitate și de linia aerodinamică a automobilelor americane? Am înțeles! Un adevărat tanc, de fabricație sovietică.

Nu le-am mai auzit oare aceste de zăle ori, din zăra celor care mai potimesc încă de idolatria tehnicii americane? Pentru cei ce cunosc însă realitatea Rusiei de ieri și a Uniunii Sovietice de azi; pentru cei deprinși cu ceugile istoric, în timp, amănunțit se înfățișează sub alt aspect. N-ar fi destul a aminti că pînă la Revoluția din Octombrie 1917, Rusia auto-croacă nu fabrica nici un automobil, nici un camion, nici un tractor? Pentru imensele sale spații geografice și imensa sa populație, era tributară resemnată a industriei străine, deși materiile prime zăceau inerte la îndemina tuturor, numai să scurme nițel sub soarta pământului. Tributară industriei străine — adică milioane, sute de milioane de ruble-aur, evadate fără întoarcere din țară, pentru a întreține prosperitatea unor întreprinderi și educația unei mii de lucru, formația unei categorii de ingineri și de tehnicieni specialiști, care au îngăduit și experiențe, și obținerea „elasticității” și perfecționarea liniilor aerodinamice. Aceste rămăniți în urmă, preluate ca atâtea alete ale regimului sovietic în împrejurări atât de vitrege, cum s-ar fi putut recupera peste noapte? De unde lucrătorii calificați? De unde inginerii și tehnicienii cu veche experiență?

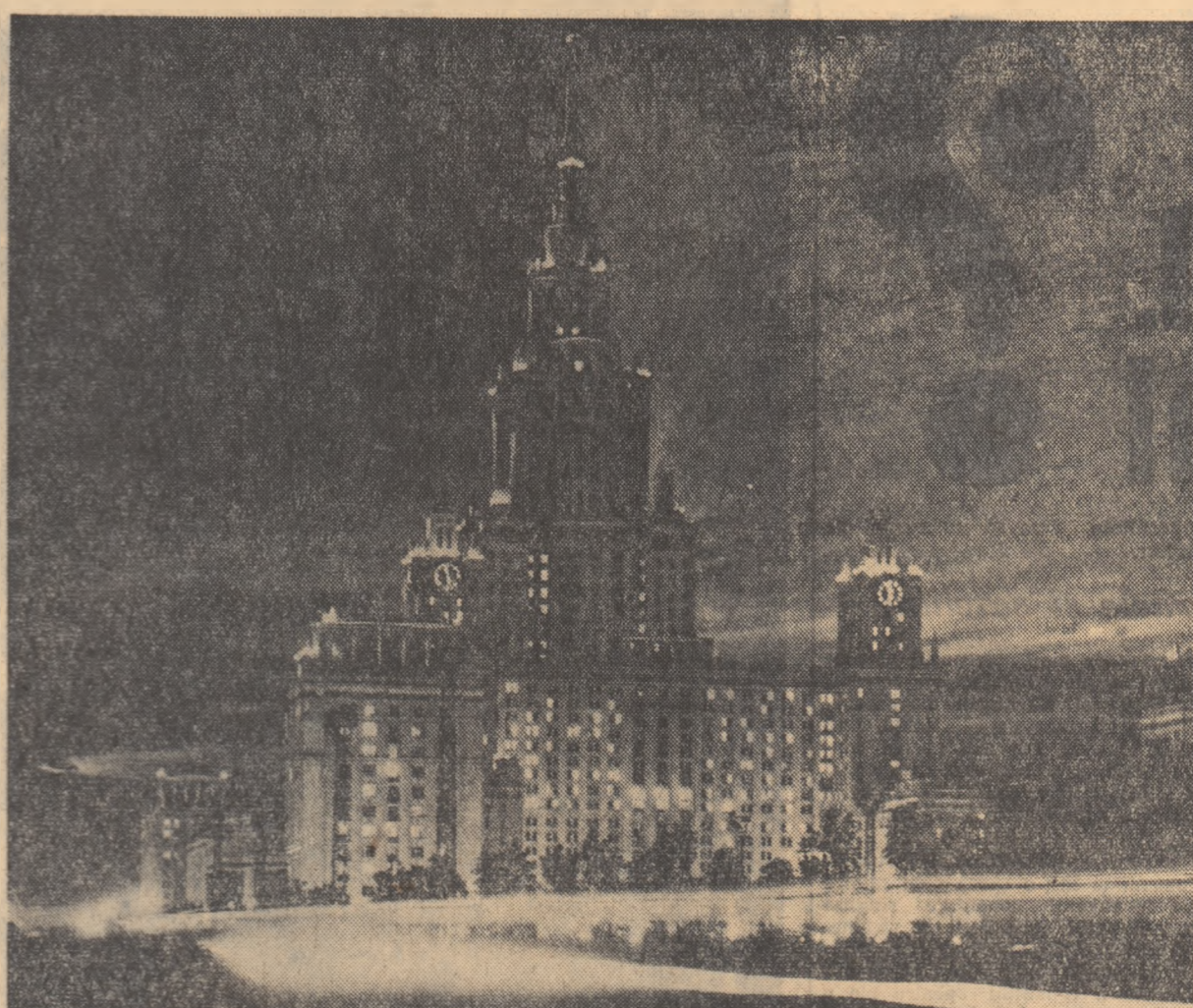
Cu oarecare surprindere de cuget pentru totala neînțelegere a fenomenului, trăgînd fum după fum din țigară și privind în noaptea la arborii de pe marginea șoselei luminați de faruri, mă gândeam că și eu am scris, prin 1937, câteva rânduri stupide, ironice despre automobilul de fabricație sovietică expus în pavilionul U.R.S.S. de la Expoziția Universală de la Paris, din acel an. Mi se păruse atât de „șic” și rudimentar, expus cu mîndrie pe soclul său, în vază și întru admirația tuturor! Ba, culmea cîmilor, mai era prevăzută și cu o scrumieră pentru comoditatea autoturștilor! Toate cu nu știu ce aer de fosilă preistorică a industriei. Sau, mai exact: — cu nu știu ce aer de infantilizm industrial. Cum pruncul inginerului constructor de avioane, confecționează și el un zmeuș de beje. Nici pe departe, pe atunci, nu-mi dădeam seama cît de legitimă era toțuș mîndria acestei prime realizări și ce punct important de plecare însemna pentru tehnica sovietică precupată să-și îndestuleze nevoile sale, dintru ale sale, prin mijloacele sale; formîndu-și cu o metodică perseverență proaspăt și uriașul său contingent de specialiști și de tehnicieni.

Începînd de aici se cuvîm măsurate și judecate toate, pentru a le înțelege toate! — am meditat admonestîndu-mă pentru trecut, bineînțeles, de vreme ce de atunci încoace, multe usurate judecăți de odinioară le-am revizuit cu „mîntea moldo-vanului” cea de pe urmă, cum se spune prin locurile mele natale. Soțteam de datorie să împărțisem aceste reflecții maturizate și tovarășilor mei mai tineri de călătorie, cînd altă exclamație, cu totul alta, mi-a izbucnit involuntar pe buze:

— Ah! Dar aceasta ce înseamnă? Cu surpriză și neastîmpăr m-am răsușcit pe loc, să cuprînd cu ochii întreaga și fantastică privește.

Automobilul virase după perdeaua de arbori a șoselei. Iar în față, înainte de a intra în Moscova, se ivise brusc o gigantică construcție verticală, cu sute, cu mii de ferestre luminate — în preajmă cu alte clădiri, tot așa, scaldate în lumina gîrlănzilor de becuri și lampadarelor.

Aceasta ce mai este? repetîntrebarea.

Noaptea pe Colinele Lenin

— Cum ce mai este? Universitatea cea nouă. Nu s-a scris la timp în zăre?... mi-a replicat cu o intonație de dojană, turi, unul din însoșitorii noștri, moscovit care n-a călcat nici o dată în țara noastră, dar ne vorbește curent limba, fără săvovăii și accent. Universitatea Lomonosov, adică nu mai o parte din Universitatea Lomonosov, fiindcă alte secții și clădiri sînt încă în curs de construcție.

N-am mai întrebât și n-am mai cerut lămuriri.

Privește deslășurată înaintea ochilor vorborea ea îndestul și răspundea ea la toate.

Gitsem, desigur gitsem de nenumărate ori, nenumărate amănunte despre etapele construcției, despre inaugurarea clădirii principale, despre celelalte edificii în proiect. Văzusem fotografiile, desene și planuri.

Tot ce cuprîndea însă ochii în ansamblu luminat de becuri, de lampadare și de proiectoare, întrecuța cu totul scorbădele imagini ale cișelor de ziare și reviste, searbăda închipire care socotise că le-a reconstituit în monumentală lor realitate arhitectonică, gigantă și totuși armonioasă. Departe erau toate de fotografiile. De clișee, de imaginație. Realitatea la fața locului le depășea în grandioare și armonie.

Pasine pentru construcțiile faraonice? Dar faraonii Egiptului construiau pentru moarte, în numele și în cultul morții. Acestea, ca toate construcțiile sovietice — edificii, hidrocentrale, orașe, uzini, școli — au luat ființă pentru viață, în numele și în cultul viitorului.

Aceasta a fost deci după un deceniu, primul contact cu Moscova anul 1956.

Nu s-a dezmîntat cu nimic a doua zi și în zilele următoare. Cu uimire, dimineața, pe ferestrele camerei, de la al doilea etaj al hotelului, am reperat alte clădiri de aceeași tematică arhitectonică în cele patru puncte cardinale ale Moscovei: edificii publice, ministere, hoteluri, blocuri pentru locuințe particulare. Toate aveau să ne servească în răs-timpul vizitei noastre, ca puncte de orientare verticală în imensitatea orizontă a orașului, deși nu întodeauna puncte de reper pe care să le găsim, fiindcă nouă ușor ne era să le confundăm. Prea se asemănau una cu alta. Numai localnici erau deprinși să le identifice după anume detalii exterioare. De altminteri mi se spunea că în alară de edificii publice și de hoteluri, pentru locuințele particulare experiența a fost în mare parte abandonată în favoarea altor soluții mai adaptate vieții familiare și copiilor în vîrstă înfrăgă de nevoie de spațiu orizontal, de grădini și de vegetație. Se proiectează crearea de orașe satelite, legate prin trenuri electrice și în deosebi prin linii de metropolitane. Un adevărat centru al arhitecturii și urbanistilor din întreaga Uniune Sovietică studiază soluții decalate împrejurărilor și tradițiilor locale de pe tot cuprînsul vastității geografice. Încă o dată, experiențele și eroriile, poate precipităriile entuziasme, nu rămîn pierdute. Astfel, ni se afirmă că însuși arhitectul principal care a condus construcția hotelului unde locuim, a fost aspru admonestă, fiindcă sacrificase spațiile utile confortului și destinațiilor speciale,

plene de tîlcuri și de pasiune. Asistînd într-o seară, în ală săla, arhiplînă și aceasta, în Teatrul Armatei, la premiera piesei „Titanic-vals” a vechiului prieten și confrate Tudor Mușatescu. Aplauzele izbucnesc în ropote dese și prelungite, ca la premiera de odinioară din București, la noi acasă. Ce-ar putea să încete mai desăvîrșit un scriitor român, al literaturii noastre, pînă mai ieri atât de ignorată și de vitregită peste granițe?

Nu lăsam să treacă o seară fără să asistăm la un spectacol. De dilecție Operă și Balet, la Teatrul Mare, la Teatrul de Artă, unde e prezent spiritul lui Stanislavski, sau la Teatrul de Păpuși al lui Obrazlov; pretulind, pentru noi spectacolul nu este numai pe scenă. Urmărim li-zionomile și reacțiile publicului de-zăntat în spontane accente de entuziasm, care și ele ne învăță ceva.

Taina unei vechi faime a actorilor, a cîntăreților, a balerinilor, a regizorilor, a compozitorilor și autorilor din vechea Rusie de ieri și din Uniunea Sovietică de astăzi, ce-au aflat întodeauna ecou și o permanentă stimulare a sufletului creator în însuflețirea multor din săli. Sint participanți cu trup și cu suflet. Aclamațiile lor, ce tonic izvor de viață și de tinerețe pentru sufletul creator al artiștilor!

Cezar Petrescu

De la Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român și Consiliul de Miniștri al Republicii Populare Romine

Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român și Consiliul de Miniștri al Republicii Populare Romine anunță cu nemărginită durere moartea tovarășului Grigore Preoteasa, membru supleant al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.M.R., luptător devotat pentru cauza poporului muncitor, pentru întărirea și înflorirea Republicii Populare Romine.

Tovarășul Grigore Preoteasa făcea parte din delegația Partidului Muncitoresc Român și a Guvernului R. P. Romine care a plecat în dimineața de

4 noiembrie la Moscova pentru a participa la sărbătorirea celei de-a 40-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

La sosirea delegației la Moscova, în timpul aterizării, avionul a suferit o avarie. În accident și-au pierdut viața tovarășii Grigore Preoteasa, membru supleant al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.M.R., locotenent-major V. N. Sliahov — comandantul avionului, căpitanul I. I. Hriukalov — pilot și N. Z. Pavliukov — tehnician. Cei alți membri ai delegației cit și persoanele care o însoțesc nu au su-

ferit decât ușoare răni și contuzii; starea sănătății lor este bună.

Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român și Consiliul de Miniștri al Republicii Populare Romine exprimă pe această cale Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., mulțumiri pentru condoleanțele transmise în legătură cu moartea tovarășului Grigore Preoteasa și pentru măsurile luate în vederea îngrijirii sănătății celorlalți membri ai delegației.

Grigore Preoteasa

La 4 noiembrie, în urma unui accident tragic, a încetat din viață Grigore Preoteasa, fiu credincios al clasei muncitoare și al poporului nostru, militant devotat al partidului, membru supleant al Biroului Politic, secretar al C. C. al P.M.R.

Grigore Preoteasa și-a închinat viața încă din primii ani ai studenției mișcării revoluționare a proletariatului, celor mai înalte năzuinți ale poporului român. El s-a născut la 25 august 1915 într-unul din cartierele muncitorești cu veche tradiție revoluționară ale Capitalei. Tatăl său era muncitor tipograf la C.F.R., iar mama sa muncitoare la fabrica de țigări. Grigore Preoteasa a cunoscut din copilărie viața grea, plină de suferințe și lupte a proletariatului din țara noastră. Avînd o puternică sete de învățătură, el izbuteste, înfrîngînd nenumăratele piedici pe care le întîmpinau fiii oamenilor muncii, să termine liceul în anul 1932 și să urmeze apoi studiile universitare.

Legăturile strînse cu oamenii simpli în mijlocul căror a crescut, sentimentele sale puternice împotriva nedreptății sociale, îl îndreptau încă din acești ani către mișcarea revoluționară.

În timpul marilor lupte revoluționare ale muncitorilor de la Grivița, Grigore Preoteasa la parte activă acțiunile de ajutorare a ceferișilor și intră în rândurile Uniunii Tineretului Comunist din România. În anii cînd sub conducerea Partidului Comunist Român în întreaga țară se desfășura lupta împotriva fascizării Romîniei și pregătirilor războiului antisovietic, Grigore

Preoteasa a devenit unul dintre conducătorii tineretului antifascist și ai mișcării studențești democratice din România. Publicist deosebit de talentat, Grigore Preoteasa a participat la redactarea mai multor publicații antifasciste, legale și ilegale ale Uniunii Tineretului Co-

munist și Partidului Comunist Român.

Prin moartea iubitului nostru tovarăș Grigore Preoteasa, clasa muncitoare, intelectualitatea progresistă din țara noastră, poporul român pierd un fiu credincios, iar Partidul Muncitoresc Român și statul democrat-popular un conducător de seamă.

Amintirea lui Grigore Preoteasa va rămîne neștearsă în inimile noastre.

În 1956 Grigore Preoteasa este numit ministru al Afacerilor Externe și deslășoară o activitate neobosită pentru promovarea politică de pace a partidului și guvernului.

La Congresul al II-lea al Partidului Muncitoresc Român, Grigore Preoteasa este ales membru al C.C. al P.M.R., iar în iulie 1957 Plenara C.C. al P.M.R. îl alege membru supleant al Biroului Politic și secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, avînd sub îndrumarea sa sectoarele culturii, propagandei și agitatiei.

Pentru meritele sale deosebite, Grigore Preoteasa a fost distins cu înalte ordine și medali ale Republicii Populare Romine.

Amintirea lui Grigore Preoteasa va rămîne neștearsă în inimile noastre.

Grigore Preoteasa

COMITETUL CENTRAL AL PARTIDULUI MUNCITORESC ROMIN

CONSILIUL DE MINIȘTRI AL REPUBLICII POPULARE ROMINE

Orașul amintirilor

Povestea începe cu nordul. Cer cenușiu cu nori negri, care aduc seară prea timpurie. Păduri de brad care se oglindesc în lacuri argintii și palide. O zare ceoșoasă, înrouată și somnoroasă. Lacuri slat peste tot și riuri mari care izvorăsc din lacuri și se pierd încet, molcom și larg, în cenușii golf Finic. Baltica! cu ea începe „saga” nordului. Plouă. Aici plouă, cum e la noi cerul senin. Și chiar cînd norii s’nt albi, ploaia rămîne agățată de frunze, de iarbă, de feresițe, de ziduri.

Săpăturii arheologice recente au dat la iveală — scrise citeț pe soartă de mesteacăn — fragmente din viața străbună a acestei regiuni și a capitalei ei: Novgorodul. Pase între două gemuri, depozitate în stive înalte, — ciudată bibliotecă — în secția de manuscrise a Muzeului istoric din Moscova, ele spun, cu minuțioase amănunte, legile, schimbul, comerțul, giandul, credințele, obiceiurile și faptele oamenilor care trăiau aci acum 700—800 de ani.

La răsucire de continente și de civilizații, ferit de invazia mongolă, orașul s-a dezvoltat, fără intermperii brutale. Din secolul al XI-lea, Novgorodul a fost un mare centru de cultură, unul din cele mai vechi și cele mai importante ale trecutului medieval.

Novgorodul este astăzi un oraș nou, după cum va fi fost și acum multe veacuri cînd s-a ivit, la răsucire de drumuri între sud și nord, între Asia și Europa. Oraș nou, pentru că a fost reconstruit după distrugerile ce i le-a pricinuit ultimul război. Prin ceață mătăsăoasă a ploii subțiri, podul cel nou leagă orașul de pe malul drept cu orașul de pe malul stîng al apei Volhovului. Trec autobuse, camioane și automobile, oameni mulți și grăbiți, peste podul lat și confortabil. Strănuie se oprește, atras de priveșteala plină de farmec — tăcere și toțuși intensă viață — ce se deslășoară de jur împrejur.

De o parte stăpînește tăcerea apelor. În zare, la orizont, se lățește hău de lumină cenușie: lacul Ilmen ale cărui maluri dimpotrivă nu se văd. Către acolo duc vapoare-tramvai cu confortabile bănci așezate pe punte și înăuntru, înfruntînd vîntul nordului și ploaia subțire ca o brumă. Intîi trece orașul, care, pe măsură ce se apropie de margine, devine din ce în ce mai șantier. Schelele se înălță subțire și dens ca nenumărate catarge. Împrejurul lor stau — vecini mulți în prezentul activ — ruinele trecutului și materialele de construcție ale viitorului. Peste apa grea de valuri tipă zborul ascuțit, rectiliniu, al pescărușilor. Apoi trec negrele așezări ale pescarilor, profilate pe cîmpul verde. Case scunde de lemn — birne mari înmănunchiate la colțuri, cu ferestre mici și chenare foarte albe — se oglindesc în apă și în brumă. Peste acoperișurile ascuțite, croce — stufosă pădure geometrică — antenele televizoarelor. Cu căciulă îmblăntită trăsă peste urechi, cu lată barbă albă, cu surtuc de piele și lungi cizme negre, pescarul pășește cu grijă prin m’lul fecund al Volhovului. Vaporul se oprește pe marginea udă a pămîntului, primete călătorii și merge mai departe, pe drumul întortochiat al apelor care înconjură insulele de pe care răzbate lîpătul raielor sălbatice.

De partea cealaltă a podului, priveșteala ueste, peste despărțirea apei, trecutului cu prezentul caracteristic întregii țări. Pe malul jos, printr-o case dreptunghiulare, cu etaje 3—4 etaje, cu fațade din blocuri mari de piatră, se ridică turlele masive ale bîtrînelor bisericilor cu rotunde cu pole aurite. Se înalță pînă fa le brazii negri și coronele subțiri, aurite și ele de toamna tirzie, a albilor mestecești.

Pe malul stîng al Volhovului se află portul și șantierul naval. Se desprind din cînd în cînd, cu zvon de larguri, vaporul-cursă sau mari șlepe negre încărcate cu materiale, sau bărcile

adînci ale pescarilor, care pleacă spre largul lacului Ilmen. Zarea portului se pierde în zarea fluvului. Undeva, la o noapte distanță, golful Finic primește vasele de pasageri și mărfuri. Suieratul vapoarelor pune în vibrație valurile orelor și se împletește cu zvonul subțire, desprins ca din cadență de biline, al ciopotelor.

Orașul, unit de acest pod, urcă și coboară. Străzile sînt noi, largi, frumos pavate și curate, foarte curate. Casele sînt noi, nu prea înalte, geometrice aliniate. Magazinele sînt noi, atît de noi, încît par expoziții ieri deschise. Și poșta e nouă și hotelul „Ilmen” care se uită spre apă și ciematografii și școlile și clădirile administrative.

acasă. Muzeul? Piese de mozaic din veacul al XI-lea, icoane din veacurile XII și XIII, (restaurate și valorificate cu o perfectă competență), broderii din veacurile XV, XVI și XVII, argintărie, fragmente de frescă, manuscrise cu miniaturi, sculptură în lemn, ferecături în aur și argint, bătuțe cu pietre scumpe. Poți umări lîmpede în aceste obiecte de artă, cum Novgorodul s-a desprins treptat din canonul bizantin, creîndu-și o artă proprie, ale cărei trăsături fundamentale sînt și trăsăturile fundamentale ale artei ruse medievale.

Dintr-o sală într-alta, trecutul se îndepărtează. Muzeul a adunat laolaltă și amintiri ale veacurilor XVIII și XIX — tablouri, portrete și peisaje, obiecte de artă locală, de artă populară, care mențin, într-o viziune modernă, străvechi și foarte artistice meșteșuguri.

Orașul Novgorod a fost în secolul al XIV-lea patria de elecție și locul creației unuia dintre cei mai mari artiști ai frescei: vestitul Teofan Grecul. Biserica Spas Preobrajenski, zugrăvită de el, păstrează pînă astăzi (pe pereții galeriei de la etaj și în turle), extraordnarele sale chipuri, rod al unei sumbre fantazii, îmblîntă cu o adîncă cunoaștere a chipului și sentimentelor omenești. Viziunea plastică a lui Teofan Grecul este monumentală. Mult mai mari decît dimensiunile omenească, stîlpii, sfinții, acei formidabili egumen Macarie, ce sugerează privitorului de astăzi o lume cu rezonanțe asiatice, sînt creați pentru înaltele ziduri ale bisericii. Această supra-dimensionare a omului devine caracteristică picturii rusești monumentale din veacurile XIV și XV. Un cromatism sărac — aproape bicromie — dar puternic expresiv prin contrastul de culoare

(alb-brun închis, verde palid-negru) și mai ales prin liniile albe, subțiri și sigure care brăzdoază ca o calligrafie de miniatură chipurile, întărește sentimentul de monumental. Dar față în față, pe zidul opus stăpînit de egumenul Macarie, Teofan Grecul a zugrăvit o Trinitate (cei trei îngeri așezați în jurul unei mese), în care chipurile îngerești păstrează o grație tînerescă în care se regăsește, subțire ca o amintire, linia elenă. Iar arăpîile ingerului central vast deschise asupra celorlalți, sînt atît de cuprînzătoare vli, înclt, decît numai ele s-ar fi păstrat din întreaga operă a lui Teofan Grecul, încă s-ar fi putut spune că a fost un mare creator. Tipul artei medievale a Novgorodului s-a întins peste o mare regiune și constituie una din cele mai importante școli de artă veche rusă.

Însingînd în biserică, în orașul învîltit în ceața albastruie a ploii, privind peste Volhov, spre zărea cenușie, înțelegi inspirația lui Teofan. Acum, ca și atunci însă, viața merge mai departe și Novgorodul de astăzi crește spre viitor, ca și Novgorodul de atunci.

Marmora și piatra mărturisesc și ele trecutul glorios

Orașul vechi a fost distrus de bombe. Orașul nou a crescut și crește cu înecat și dirză silrîgînță. Aproape că îl vezi cum crește; li-simți la fiecare pas pulsația ordonată și efecace. Și de peste tot, pe străzi sau pe apă, de la un capăt la altul al orașului, te înalținești cu amintirea, imediat prezenta, a trecutului. Civilizația Novgorodului este cu mai puțin de un veac mai nouă decît cea bizantină a Kievului. La Novgorod Bizantinul este doar o amintire, cu excepție Sf. Sofiia, numai firul foarte subțire al iconografiei bizantine mai leagă arta specific rusă a Novgorodului de prototipul bizantin. Kremlinul orașului, așezat pe o eminiență, înconjurat de o foarte bîtrînită incintă, parțial ruînită, cu o poartă nouă refăcută după cea veche, supraveghează, ca și în veacul XI viața orașului, în interior. Sf. Sofia, albă, înaltă, lată, masivă, monumentală, cu uși mari de bronz sculptat, cu turlele aurite, găzduiește în preajmă ei un palat foarte vechi și restaurat (astăzi muzeu), o clopotniță din veacul XVII, cîteva clădiri din veacul XVIII și încă un muzeu, complet refăcut, după ce obiectele de artă care fuseseră violente înstrăinate s-au întors

Peste 15 ani...

(Urmare din pag. 1-a)

teme economice mondiale. În această privință sînt semnificative cîteva date. Într-o perioadă de 27 ani (1930-1958) sporul mediu anual al producției industriale a fost în U.R.S.S. de 11,5 la sută, iar în S.U.A. de 3,3 la sută. În 11 ani (1930-1940) în U.R.S.S. de 16,5 la sută, iar în S.U.A. de 1,2 la sută, și în 11 ani (1948-1958) în U.R.S.S. de 13,1 la sută, în S.U.A. de 2,7 la sută.

Nu este lipsit de interes să se arate că pentru a obține sporul de producție pe care l-a realizat Uniunea Sovietică în perioada 1928-1950, S.U.A. au avut nevoie, potrivit calculului economiștilor burghezi, de o perioadă de 66 ani, iar întreaga lume capitalistă de 80 ani.

Dacă examinăm ritmul mediu de creștere a producției industriale realizat în U.R.S.S. și S.U.A. în perioada 1950-1955 — la cîteva produse principale, se constată că ritmul mediu anual de creștere a producției de fontă a fost în această perioadă de 11,8 la sută în U.R.S.S. și de 3,2 la sută în S.U.A.; la oțel de 10,7 la sută în U.R.S.S. și de 3,9 la sută în S.U.A.; la petrol de 13,3 în U.R.S.S. și de 4,7 la sută în S.U.A.; la energie de 7,4 la sută în U.R.S.S. și de numai 0,6 în S.U.A. Toate acestea a-

rată în mod convingător că ritmul de creștere a producției industriale în Uniunea Sovietică întrece de cîteva ori ritmul de creștere a producției industriale în Statele Unite ale Americii. Este important să se sublinieze că acest ritm se menține în mod ferm. În primul semestru al acestui an, producția industrială a Statelor Unite a crescut doar cu 1 la sută în timp ce producția industrială a Uniunii Sovietice a crescut cu 10 la sută.

Practica arată că ritmul, mult mai înalt, pe care-l realizează Uniunea Sovietică în domeniul dezvoltării producției industriale față de Statele Unite ale Americii micșorează sistematic decalajul dintre cele două țări. Dacă în 1913 producția industrială pe cap de locuitor a U.R.S.S. era de 13-14 ori mai mică decît în S.U.A., iar în 1937 de 6,5 ori, în prezent ea este de numai 2,6 ori mai mică. Aceasta înseamnă că rămînera în urmă a Uniunii Sovietice față de Statele Unite în ce privește producția industrială pe cap de locuitor s-a micșorat în anii puterii sovietice de 5 ori.

Există oare vreun temei care să penă sub semnul întrebării posibilitatea ca ritmul dezvoltării industriale a Uniunii Sovietice să nu se mențină la același nivel ridicat? Fără îndoială că nu. Așa cum se știe, Uniunea Sovietică dispune în prezent de o bază

tehnică-materială a producției foarte modernă și multilateral dezvoltată. Această bază poate asigura nu o micșorare, ci, dimpotrivă, o accelerare a ritmului dezvoltării industriale.

Un factor de o deosebită importanță care chează și accelerează ritmul de dezvoltare a producției industriale a Uniunii Sovietice îl constituie avîntul nemaiîntîlnit al științei și tehnicii sovietice. Însăși cercurile occidentale sînt nevoite să recunoască realizările remarcabile ale U.R.S.S. în domeniul progresului tehnic și al pregătirii cadrelor, adică tocmai în domeniile decisive din punctul de vedere al dezvoltării economice laț de cercurile realiste din occident sînt nevoite să recunoască faptul că sarcina pe care și-o propune U.R.S.S. în întrecerea economică pașnică cu S.U.A. este intru totul realizabilă.

Nu există nimic mai convingător decît logica de fier a faptelor. Nu există pe lume un arbitru mai nepărtinitor decît istoria. Și istoria nu face decît să confirme mersul ascendent, neînterupt al Uniunii Sovietice în toate domeniile construcției economice, superioritatea sistemului economic socialist, în întrecerea pașnică cu capitalismul.

Ing. H. D. Sterlan

DE CE n-au lansat S.U.A. satelitul artificial?

„Țara noastră a dormit” — iată formula lansată de „New York Herald Tribune” și care a fost repede adoptată de experții războiului psihologic ai Departamentului de Stat.

Logica ar fi cerut ca știrile despre marile succese înregistrate de tehnica sovietică să ducă la revizuirea politicii americane de până acum și la adoptarea unei linii noi de conduită pașnică. Este ceea ce preconizau oamenii de știință americani, convingeți de astă dată în mod serios de superioritatea și avansul doborâdit de știința sovietică; aceasta o cerea cu insistență opinia publică și, în sfârșit, această părere și-au însușit-o o seamă de oameni politici și de afaceri americani, care s-au pronunțat pentru găsirea unui modus vivendi, faptul acesta implică abandonarea complexului de superioritate de până acum, introducerea modestiei până la justa apreciere a valorilor neamericane și, bineînțeles, trecerea de la mai multă încredere în acțiunile de cel mai înalt nivel preconizate de atîta vreme de diplomația sovietică.

A accepta ideea unor discuții ar fi însemnat implicit abandonarea politicii de pe poziții de forță și, în cele din urmă, chiar a curselor înarmărilor. Dar poua formulă lansată de oficiosul marilor burghezii americane are un cu totul alt sens. Altfel spus, de categorie ca Statele Unite „au dormit”, se urmărește a se încetăni impresia că s-a făcut până acum prea puțin în materie de înarmare. „Deșteptarea” care ar urma, ar fi deci în funcție de noi eforturi, mult superioare celor de până acum, pentru — așa cum s-a exprimat vicepreședintele Nixon — ajungerea din urmă și depășirea Uniunii Sovietice. Cu alte cuvinte, departe de a lua în considerare ideea unei dezarmări, chiar și parțiale, Statele Unite trebuie să se îndrepte spre o nouă campanie de înarmări. Declarațiile recente ale președintelui Eisenhower au confirmat pe deplin această ipoteză. Așa că, în loc să ducă la triumful bunului simț, ecoul ultimilor eșecuri americane tinde să aducă tot mai multă apă la moara militarilor.

O lozincă amăgitoare

Dar „au dormit” într-adevăr Statele Unite până acum? Eforturile lor în materie de tehnica rachetelor și de sateliți au fost chiar atât de puțin importante? Nu s-au făcut uriașe investiții în cercetări științifice, nu s-au efectuat lucrări foarte înaintate în materie de balistică, electronică, metalurgie, chimie, fizică? Nu s-a procedat oare în ultimul timp chiar la revizuirea strategiei și tacticii armatei americane pentru a pune la curent cu rezultatele ultimelor realizări tehnice ale științei americane? Nici un comentator politic n-ar avea curajul să răspundă negativ la întrebările de mai sus.

Să vedem, deci, care este adevărul asupra „somnului” american.

Bugetele americane au alocat în ultimii ani fonduri din ce în ce mai mari cercetărilor și achizițiilor proiectilelor teleghidate. Bugetul pe 1957 — 1958 prevede nu mai puțin de 2,5 miliarde dolari la capitolul achiziții de teleghidate. Dacă adăugăm și capitolul „cercetări” (pentru arme atomice și arme rachetă) în valoare de 6 miliarde dolari, avem un total de 8,5 miliarde dolari, cifră care nu poate în nici un caz minimaliza eforturile în acest domeniu. Chiar dacă socotim că bugetul anului trecut prevedea la același capitol mai puțin cu 800 milioane dolari, tot nu se poate nega că ne aflăm în fața unor cheltuieli de ordine astronomică.

Cum își vor repartiza cele trei arme (îndururile alocate? Arma de uscat, prin vocea lui Wilbert Brucker, ministrul de război, a anunțat că va cheltui aproape 50% din bugetul ei pentru producerea și achiziționarea de proiectile teleghidate. Marina, prin amiralul Clark, a mărturisit că tunurile flotei vor fi înlocuite cu proiectile teleghidate, ceea ce ne poate da o imagine destul de precisă asupra amplitudinii investițiilor. În sfârșit, nici aviația nu s-a lăsat mai prejos. 35% din fondurile ei vor merge la capitolul proiectile teleghidate.

A spune deci că nu s-au făcut suficiente investiții, că n-au fost suficiente mijloace financiare pentru realizarea unor rezultate importante ca cele sovietice, înseamnă a arunca praf în ochii neștiutorilor.

Azi, din motive explicabile, și care se referă în cele din urmă tot la contribuabilii, administrația americană evită să vorbească despre roadele de până acum ale investițiilor. 63 cenți din fiecare dolar impozit au mers până acum pentru înarmare. Din aceștia, peste 30 au mers pentru teleghidate și sateliți. Dar dacă satelitul de 9 kg, a înțirizat până azi și, după toate aparențele nu sînt șanse să fie lansat înainte de martie 1958, s-a făcut în schimb destul zgomot, la timpul său, despre variatele tipuri de proiectile balistice, teleghidate sau nu, care stau la dispoziția armatei americane.

Un articol publicat încă în luna aprilie 1957 de generalul-major Boltin, în revista sovietică „Timpuri noi”, arăta că armata americană dispunea la acea vreme de următoarele tipuri de rachete: 1) Proiectilul teleghidat „Honest John” cu raza de acțiune maximă de 32 km; 2) proiectilul teleghidat „Corporal” cu raza de acțiune maximă de 160 km; 3) proiectilul teleghidat „Redstone”, cu raza de acțiune maximă de 320 km; 4) proiectilul teleghidat „Matador” cu raza maximă de 800 km.

De atunci, zărele au anunțat eșecul a numeroase lansări de avioane-proiectile, de rachete cu mare rază de acțiune și chiar de rachete intercontinentale. Am auzit astfel despre rachetele „Jupiter”, „Atlas”, „Thor” și chiar despre experiențele cu lansarea rachetei „Vanguard”, destinată propulsării primului viitor satelit american. Dar se pare că până acum, lansările efectuate de pe platformele de la Cap Caneral din Florida și de pe insula Eniwetok din Pacific n-au redat militarilor americani încrederea de care aveau nevoie.

Jocul miliardelor

Vom înțelege mai bine lozincă care acuză administrația americană de a nu fi făcut prea mult pentru înzestrarea Statelor Unite cu teleghidate și sateliți artificiali, dacă vom trece în revistă marile preocupări industriale care au pompat până acum miliardele bugetelor anterioare și care rînesc la noi profituri, și mai astronomice.

În primul rînd, s-a situat „General Dynamics Corporation”, care a realizat în ultimul an o producție de avioane-rachetă și proiectile-rachetă în valoare de un miliard și al cărui portofoliu de comenzi neexecutate a însumat nu mai puțin de 22 miliarde dolari.

Aproape pe același plan trebuie considerat concernul aviatic „Douglas Aircraft Company”, cu o producție de peste un miliard dolari, care fabrică sau proiectează proiectile teleghidate pentru toate

armele și care a contractat cu Ministerul Aviației fabricarea unui proiectil balistic intercontinental. Urmează, în ordinea importanței comenzilor, celălalt mare concern aeronautic „North American Aviation”, care a primit comenzi pentru fabricarea unui proiectil-rachetă intercontinental.

Un proiectil intercontinental fabrică și „Glen Martin Company” pentru o comandă de 358 milioane dolari.

Dacă ținem seama de faptul că Banca Lehman din New York este interesată în primul concern; că grupul financiar Giannini ține primul rol în cel de al doilea, că familia Dupont și Banca Harriman conduc al treilea concern; că Rockefellerii și Banca Mellon stăpînesc pe cel de al patrulea; ne dăm seama de implicațiile aproape inextricabile cu marea finanță, cu „Standard Oil”, cu „General Motors”, cu „Chrysler Corporation”, cu „General Electric”, cu Morgani.

Nu trebuie să se treacă de asemenea cu vederea beneficiarii mai mici, ca „Boeing”, „Lockhead”, sau „Fairchild” care au alăturat producția teleghidatelor celeia a avioanelor și nici chiar „Firestone” care a trecut de la producția cauciucului la proiectile-rachetă. În urma comenzilor din ultimii ani, producția unora dintre ele a crescut pînă la peste 40 ori în comparație cu cea anterioară, iar profiturile nete de aproximativ 15 ori. Să fie deci de mirare că aceste profituri nu mărit poarta marilor reșini financiare și industriale și că, departe de a voi să renunțe la viitoare comenzi, aceștia sînt dispuși să activeze o propagaandă care acuză Statele Unite că n-au făcut pînă acum „tot posibilul” în materie de înarmări?

Intrebări și lacune

Am văzut deci că n-au lipsit eforturile financiare, că în laboratoarele și centrele de proiectări, ale unor concerne uriașe s-a lucrat efectiv și că s-a produs pe scară mare.

De ce totuși, rezultatele au fost incomparabil față de eforturi? De ce ultimele izbînzii ale tehnicii sovietice au constituit totuși o lovitură atât de amănunțită, încît a fost nevoie să se sugereze și să se pregătească o revizuire pe scară mare a politicii de pînă acum?

Răspunsul este mult mai complex decît s-ar părea la prima vedere, deși din primul moment unii comentatori grăbiți au și căutat să indice lacunele sistemului american. Și tocmai pentru că răspunsul este complex, rezolvarea lacunelor este o chestiune de timp și nu numai de timp. Ea ține în tot alt de largă măsură de condițiile cercetărilor științifice în Statele Unite și, în ultimă analiză, de structura capitalistă a regimului. Ceea ce înseamnă că multe din lacune sînt, în actuala perspectivă a împrejurărilor, de nereșolvat.

În primul rînd, trebuie să se țină seama de separația sau fragmentarea eforturilor științifice. Știința pură nu se urmărește în Statele Unite decît în laboratoarele universităților. Acestea nu sînt instituții de stat, ci întreprinderi organizate pe bază capitalistă. Ele sînt subvenționate în mare măsură de către întreprinderile industriale din țară și de unele state și, din această cauză, cercetările lor capătă de cele mai multe ori directive practice prea numeroase și mărunte, legate de necesitățile producției curente.

Armata are și ea laboratoarele sale de proporții care nu pot fi bagatelizate. Dar un rău profund macină inițiativa și munca acestor instituții de cercetări.

Personalitățile conducătoare ale vieții militare sînt în strînsă legătură cu Wall Street. De pildă, președintele lui „General Dynamics”, Pace, a fost între 1950 și 1953 ministrul de război. Vicepreședintele acestei corporații, generalul Mac Narey, a fost comandantul suprem al forțelor militare din Europa. Alt vicepreședinte, Notman, a fost coordonator al producției de război. În sfârșit, alt vicepreședinte, amiralul Richardson, a fost șef de secție adjunct în Ministerul Marinei.

Ceea ce este valabil pentru această corporație, este valabil pentru toate celelalte corporații care monopolizează comenziile americane. Din această cauză, laboratoarele armatei americane nu pot ajunge la rezultate importante: nu le este îngă-

duit să obțină rezultate care să umbrească pe acele ale trusturilor.

Concernele și satelitul

În laboratoarele — de mari proporții și bine utilitate, ce e drept — ale concernelor, cercetările sînt ghidate de obiectivele directe ale producției imediate. Despre schimb de experiență, nu poate fi vorba. Dimpotrivă, cea mai aprigă concurență domnește între ele. Nu este deci cazul unei coordonări a rezultatelor, pentru că, de orice invenție sau inovație, este legată orice nouă comandă de stat.

În asemenea situație, fărîmîrea eforturilor științifice, în domeniul și într-o epocă cînd munca marilor colective de savanți constituie singura soluție valabilă, n-a putut duce decît la rămînerea în urmă a Statelor Unite ale Americii.

Cînd marile concerne afirmă că realizarea satelitelui artificial nu a constituit pentru ele o preocupare majoră, faptul nu trebuie să trezească îndoieli prea mari; într-adevăr, dacă se puteau scosta comenzi masive de rachete de toate tipurile, ce șanse de comenzi aveau sateliții? Prin forța împrejurărilor, numărul era de la început limitat. Fără perspectiva unor câștiguri care să compenseze investițiile de cercetări, concernele nu erau dispuse să dea mină liberă laboratoarelor lor.

Dansul, libertatea și maccarthysmul!

Asupra altor doi factori presa a fost mai puțin discretă: promoțiile anuale de tehnicieni și cercetători științifici și sistemul actual al școlii americane.

Nu este un secret pentru nimeni că promoțiile sovietice sînt incomparabil superioare celor americane: ele depășesc chiar ansamblul lumii occidentale.

În colegiile americane se predau mai multe ore de dans decît de matematici și mai numeroase ore de „purtare în societate” decît de fizică și chimie.

În sfârșit, nu trebuie neglijat un alt factor, care nu este de loc mai puțin important. Este vorba de răul imens pe care l-a făcut științei americane maccarthysmul. Vinătoarea de vrăjitoare a alungat din laboratoare, cînd nu i-a împins la sinucidere, pe unii din cei mai iluștri savanți americani.

Cu cadrele științifice binecuvîntate de „Comisia pentru cercetarea activității anti-americane”, știința americană n-a putut progresa.

În lumina celor de mai sus, este destul de limpede de ce Statele Unite n-au putut produce încă un satelit demn de acest nume; de ce proiectele lor se ocupă de un proiectil de numai 9 kg, în timp ce al doilea satelit artificial lansat de U.R.S.S. a depășit o jumătate de tonă; de ce, paralel cu succesele sovietice în materie de rachete teleghidate sau balistice intercontinentale, se anunță aproape săptămînal alt eșec al unui „Jupiter” sau „Thor”.

Pentru a putea ieși din actualul lor impas, credea săptămînalul francez „Tribune des Nations”, ar fi nevoie ca guvernul american să naționalizeze cîteva mari întreprinderi industriale. Dar ar putea face administrația Eisenhower acest lucru în timp de pace, de vreme ce lucrul n-a fost posibil nici în timpul războiului, cînd administrația Roosevelt a fost nevoită să înființeze întreprinderi de stat?

Stadiul actual al cercetărilor științifice care, pe lîngă mari colective care să concluzioneze armonios, o planificare pe rază întinsă, directive unice, coordonate, necontradictorii. Acest lucru nu este posibil în Statele Unite.

Nu mai într-un regim socialist, există toate condițiile necesare. Numai acolo rezultatele sînt puse în slujba omului. Progresul nu este posibil în slujba trusturilor.

Rachetele regimului bazat pe profit și exploatare cîndamnă știința capitalistă la un loc secundar.

V. Dascălu

Vechea poveste...

O cunoașteți și dvs. e povestea cu vulpea și strugurii... Lîund cunoștința de anumite părți din ultimul discurs al președintelui Eisenhower, nu se poate să nu zîmbești. Povestea e veche și totuși mereu nouă! „Lumea” — ne asigură președintele S.U.A. — are nevoie uriaș în spațiul interplanetar, ea are nevoie de un pas uriaș spre pace”.

Orice concluzie trebuie bazată pe o premiză. Cine nu-și aduce aminte că acum 10—12 ani premiile monopolului american al bombelor atomice a dus la concluzia că S.U.A. trebuie să stăpînească lumea? Astăzi, premiza pe care o constituie cei doi sateliți artificiali ai pămîntului lansat de Uniunea Sovietică duc Washingtonul la concluzia că lumii nu-i trebuie „pasul în univers”. Pare ciudat să auzi asemenea cuvinte. Oare în școlile americane se învață numai fabula, nu și morala ei?

Există în occident savanți care și-au mărturisit nu o dată crize de conștiință. Ei au descoperit tainele atomului și apoi au auzit pe politicieni ameninșînd lumea cu forța distrugătoare a energiei atomice. A fost ca și cum s-ar fi căs-

cat o prăpastie. Acum, savanții cărora soarta lumii nu le este indiferentă string rîndurile în lupta împotriva celor care ar dori să lăsească cele mai mari descoperiri ale genului uman pentru nimicirea rasei umane. Savanții sovietici au ajuns și ei, prin mijloace proprii, să descopere energia atomică. Ei au auzit, nu o dată pe delegații țării lor cînd nu înarmare atomică, ci dezarmare generală, nu distrugere reciprocă, ci colaborare reciprocă avantajoasă. Acum, savanții sovietici au lansat în univers doi sateliți artificiali ai pămîntului. Superioritatea Uniunii Sovietice este evidentă acum pentru toată lumea și totuși nimeni nu a auzit și nu va auzi din partea sovietică vreun cuvînt de amenințare, vreo aluzie la consecințe militare.

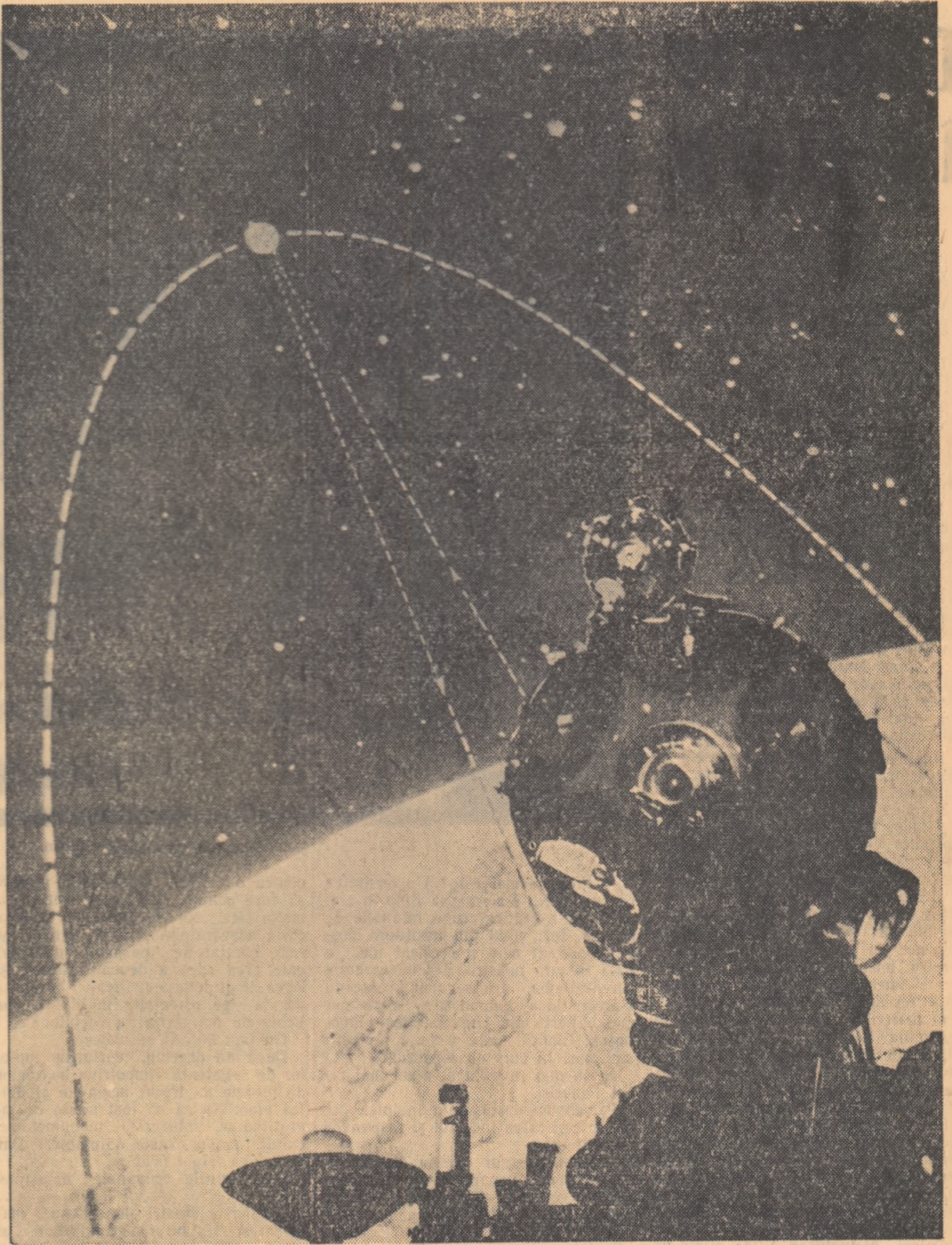
Sateliții artificiali ai pămîntului au dat naștere unui paradox: ieșînd din sfera de atracție a pămîntului, ei exercită asupra pămîntului (inclusiv asupra acelei părți a planetei cunoscută sub numele de S.U.A.) — puterea lor de atracție. Mulți americani — dintre cei obișnuiți să se creadă primii în orice împrejurare, de la baschet pînă la bomba atomică — s-au trezit la o

realitate amară. Ei au început să se întrebe: cum a fost posibil? Cum a fost posibil ca rușii, pînă mai ieri analfabeți (și spre a zăca că e bine informat „New York Times”) a fost nevoit să publice în aceste zile senzațională știre că în timpul războiului mondial I) cum a fost posibil ca acești ruși să posede cunoștințele de matematică necesare lansării unor „luni” artificiale? Cum a fost posibil ca Rusia — țară pe care pînă de cînd propaganda răuvoitoare căuta s-o prezintă ca fiind locuită de mușci și căror singură satisfacție e să bea duminică vodcă, — să fie patria primilor sateliți artificiali ai pămîntului? Desigur, nu totul poate fi explicat prin „misterul rus”. Dacă trăiești la Washington poți să dai uimit din umeri citîndu-l pe Dostoievski sau pe Tolstoi. Dar dacă te străduiești să judeci puțin și să compari, de pildă, ce a fost Rusia la moartea lui Tolstoi și ce a fost America în aceeași perioadă, nu-ți mai vine, desigur, să ridici din umeri. Căci cînd ai văzut după moartea lui Tolstoi — în 1917 — Rusia era încă descușcă și flămîndă, în timp ce America era instalată comod în automobile.

Azi, după numai 40 de ani, Rusia călătorește în cele mai puternice avioane turboreactoare și lansează primii sateliți artificiali ai pămîntului, iar conducătorii americani sînt nevoiți să recunoască: „Rușii ne-au lăsat în urmă cu cel puțin cîțiva ani”. Americanul simplicul renunță să mai caute explicația „misterului rus”. El pasionează astăzi mai mult „misterul american”. El prelinde explicații. În loc de a lăsa de a se spune că lumea, americanii, nu au — chipurile — cîtuși de puțin trebuință de un „salt în univers”, ci de un pas spre pace.

Oamenii se întreabă, însă: de ce nu și un pas spre univers și un pas spre pace în același timp? Un desenator occidental a pus sateliții sovietici aripă de porumb. Toți oamenii de bună credință au înțeles că cei ce au făcut primul pas în univers au făcut și un nou pas spre pace. Cei ce preînzăd altfel sîdează adevărul. Căci adevărul mărturiseste că oamenii sînt și destul de înalți ca să atingă înălțimile universului și destul de puternici pentru a obține totodată pacea pe pămînt.

Radu Țiulescu

Mica lună a apărut și pe „bolta cerească” a planetariului din Moscova

Specialiștii despre tehnica militară sovietică

Hotărît lucru, sub toate aspectele de-a 40-a aniversare a primei revoluții socialiste din lume a fost un jubileu triumfal. Bilanțul pe care l-a prilejuit marea sărbătoare a scos în mod strălucit în evidență superioritatea, perspectivele grandioase ale sistemului economic, politic și social pe care l-a afirmat Marele Octombrie.

Ca întotdeauna, alți prieteni cîți și neprieteni Uniunii Sovietice au așteptat cu legitim interes partea militară a festivităților care au avut loc la Moscova în cadrul aniversării Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Aceste așteptări n-au fost înșelate — și ele n-au fost înșelate în sensul dorit de prietenii Uniunii Sovietice.

Parada militară de la Moscova a scos încă o dată în evidență extraordinarul simț de disciplină și ordine militară care caracterizează pe ostașii primului stat socialist din lume, sîrșina lor unire în jurul guvernului sovietic și Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, fărînturilor și conducătorilor Forțelor Armate ale U.R.S.S. În același

timp, a ieșit în evidență, atît cît poate scoate în evidență o paradă militară, excelența înzestrare tehnica a Armatei Sovietice, perfecționarea continuă a calității mijloacelor de luptă cu care sînt dotați militarii statului sovietic.

În acest an, au fost pentru prima oară prezentate publicului noi tipuri de mașini de luptă și armament. Interesant este faptul că aceste noi tipuri aparțin celor mai diverse domenii ale tehnicii militare, ale genurilor de arme.

În materie de artilerie, au fost prezentate noi instalații de proiectile reactive, care acționează ca artilerie grea.

După relatăriile presei sovietice, „puterea și raza de acțiune a artileriei cu reacție care a trecut prin fața tribunelor sînt mult mai mari decît ale proiectilelor „Katiușă” care au făcut o impresie atît de mare în timpul celui de al doilea război mondial”. În privința lor, comentarii agenției „France Presse” reținea detalii cu noile instalații de artilerie reactivă ar avea dispozitive pentru lansarea simultană a 12 proiectile, în loc de 8 sau 10, cite erau la „Katiușă”.

De asemenea, la paradă a fost prezentat un tun care trage proiectile atomice. După cît se vede, tehnica sovietică a rezolvat problema construirii pieselor cu țevi care lansează proiectilele cu încălzirea atomică. În legătură cu aceasta, merită amintit faptul că acum cîțiva ani americanii au făcut mare zăvăl în jurul tunurilor lor atomice. Primele tunuri atomice americane au fost plimbate ca niște moaște prin Europa occidentală, unde se află dizlocate trupe de ocupație americane. Cîrînd în țările occidentale au reliefat că aceste tunuri sînt instalații cu totul imperfecte, greoaie, neadaptate mobilității cerute de actualele aspecte ale cîmpului de luptă.

La paradă militară de la Moscova a fost prezentat în domeniul artileriei anti-aeriene un nou tip, constînd din două tunuri jumătate (cuplate) instalate pe șenile. Dezvoltarea tehnicii artileriei anti-aeriene și a altor mijloace de apărare contra loviturilor din aer. Au defilat apoi tipuri din cele mai moderne de armament și mijloace ale trupelor blindate de tancuri și motorizate. Comentarii însuflețite au sîrșit tancurile și mașinile blindate-amfibii, adică cele care pot pluti și înainta pe apă ca și pe uscat. Realizarea acestor arme este o performanță extraordinară, care modifică considerabil o serie de aspecte ale artei militare. Se știe ce greutate prezintă în lupta modernă fortarea cursurilor de apă, însoțită trecerea în luptă a materia-

lului greu (artilerie blindate). Această ordine de idei a fost semnalată apariția unui nou tip de tanc greu care potrivit comentariului agenției TASS, se caracterizează „printr-o mare capacitate de manevrare și de străbătare a drumurilor grele”. În același timp, comentatorul francez citat recunoaște că a fost impresionat de calibrele mari ale tunurilor instalate pe acest tanc și pe alte mașini blindate.

Fără îndoială că punctul „cel mai tare” al parzii militare a fost prezentarea instalațiilor de lansare a rachetelor. Acum, în tehnica militară un loc tot mai mare îl ocupă rachetele (proiectile care străbat aerul pe baza unui motor propriu cu propulsia prin reacție și nu numai a impulsului inițial ca proiectilele — gloanțe, proiectile de tun — balistice cunoscute pînă acum). Rachetele de aceea pot fi trimise la mari distanțe, inaccesibile tunurilor. La parada de la Moscova au fost prezentate diferite tipuri de rachete.

Cele deținea indicații pe care le-a dat presa sovietică și cea străină cu privire la parada militară de la Moscova de la 7 Noiembrie 1957, permit cîteva constatări:

Înaltul nivel tehnic realizat în U.R.S.S. pe baza construirii socialiste și trecerii la comunism permite o înzestrare de primă clasă a forțelor armate. Partidul Comunist al Uniunii Sovietice a vegheat și veghează cu grijă la continua perfecționare tehnica a Armatei Sovietice.

Încă o dată s-a dovedit cît de mîoasă și proastă au fost calculele imperialiștilor. După război, cerurile agresive occidentale au umflat în tot felul psihoza atomică, încercînd să demoralizeze popoarele socialiste și forțele progresiste. După ce U.R.S.S. a început să fabrice arma atomică, matoardii imperialiștilor s-au legănat în lușia că U.R.S.S. va fi permanent depășită de S.U.A. în domeniul slocurilor cantitative de arme atomice. În același timp, guvernămîntii americani au încercat să facă lărmă cu un nou tip de armă, bomba cu hidrogen, care trebuia să lichideze — după ei — „cîștigul atomic”. S-a întîmplat însă următorul lucru: pe cînd bomba cu hidrogen a americanilor era abia în fază de proiect, sovieticii au realizat primul din lume explozia unei arme cu hidrogen. În acest domeniu, sovieticii i-au depășit pe americani cu aproape un an. Apoi americanii au făcut mare tapaj cu privire la aviația reactivă. Pînă la urmă, la una din parzile din anii trecuți, au fost prezentate la Moscova, în masă, formații de avioane reactive.

În sfîrșit, timp de cîțiva ani, propaganda americană a făcut mare zgomot în jurul rachetelor și proiectilelor dirijate. Iată însă că sovieticii au anunțat realizarea rachetei intercontinentale, care presupune o temeinică dezvoltare prealabilă a tuturor celorlalte feluri de rachete.

Realitatea dovedește că nici pe plan militar, pe planul tehnicii militare, o rînduirea socialistă nu poate fi întrecută. Toate acestea vor trebui să slujescă ca un duș rece pentru capetele infernabile ale amatorilor de război.

colonel Eugen Bantea

SĂPTĂMÎNĂ